

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/52/2025
Identifikačné číslo spisu: 8123205390
Dátum vydania rozhodnutia: 28.04.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8123205390.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: C.. D. I., narodená XX. S. XXXX, G., G. XX, zastúpená advokátom JUDr. Martinom Staroňom, so sídlom Prešov, Hlavná 89, proti žalovanému: I. I., narodený XX. V. XXXX, G., P. XXXX/XX, zastúpený advokátom Mgr. Marcelom Kandrikom, so sídlom Prešov, Sládkovičova 8, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 18C/39/2023, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. novembra 2024 sp. zn. 27Co/3/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. novembra 2024 sp. zn. 27Co/3/2024 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Uznesenie Okresného súdu v Prešove č.k. 18C/39/2023-433 zo dňa 31. januára 2025 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozhodol dňa 19. júna 2024 rozsudkom:

I. Súd v y p o r i a d a v a bezpodielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného tak, že p r i k a z u j e

- rodinný dom súp. č. XXX stojaci na parc. č. 307/74 zapísaný na LV č. XXX, kat. úz. G., obec G., okres Prešov: zostatková hodnota 205.020,57 eura,
- biela komoda, a to sčasti masív - drevená: zostatková hodnota 150 eur,
- biela šatníková skriňa drevená: zostatková hodnota 200 eur,
- bielu lavicu s úložným priestorom: zostatková hodnota 50 eur,
- biele zrkadlo, strieborné zrkadlo: zostatková hodnota 70 eur,
- manželská posteľ biela kovová: zostatková hodnota 150 eur,
- manželská posteľ drevená kovová s nočnými stolíkmi: zostatková hodnota 250 eur,
- automatická práčka značky Samsung biela: zostatková hodnota 150 eur,
- konferenčný stolík drevený bielej farby: zostatková hodnota 30 eur,
- jeden kus tv. prijímač značky Samsung: zostatková hodnota 100 eur,
- dvojumývadlo so skrinkou bielej farby: zostatková hodnota 250 eur,

- finančné prostriedky vo výške 12.300 eur, do výlučného spoluvlastníctva žalobkyne.

II. Žalobkyňa je p o v i n n á zaplatiť E.R. Ú. J. S..D.. zostatok úveru č. zmluvy o poskytnutí úveru na bývanie „E. Y. O.“ reg. č. XXX/XXXXXX/XX-XXX/XXX zo dňa 03. 12. 2020 vo výške 66.055,79 eura.

III. Žalobkyňa je p o v i n n á uhradiť žalovanému finančnú náhradu na vyrovnanie podielov z BSM vo výške 75.082,03 eura v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Strany n e m a j ú nárok na náhradu trov konania.

1.1. Na základe odvolania žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

1.2. Odvolací súd poukázal, že súd prvej inštancie opravným uznesením č.k. 18C/39/2023-388 zo dňa 03. septembra 2024 opravil záhlavie rozsudku Okresného súdu Prešov tak, že správne uviedol trvalý pobyt žalobkyne a žalovaného, deň vyhlásenia rozsudku a predovšetkým uviedol vo výrokovej časti rozsudku, že veci nehnuteľné a hnutelne bližšie špecifikované vo výroku prikazuje do „výlučného vlastníctva žalobkyne“. Odôvodnil to postupom podľa § 224 CSP a opravil tak zrejme nesprávnosti a chyby v písaní v rozsudku. Opravné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 04. 10. 2024. Odvolací súd konštatoval, že v tomto smere odvolací dôvod prezentovaný žalovaným o nesprávnosti výroku súdu prvej inštancie. t.j. o neexistencii výlučného spoluvlastníctva tak odpadol. Ďalej uviedol, že ani tvrdenie žalovaného o tom, že žalobkyňa na pojednávaní uviedla, že nemá záujem o žiadne hnutelne veci a čo z jej strany malo byť uvedené nie v zápisnici o pojednávaní ale iba v nahrávke zo súdneho pojednávania, odvolací súd nepovažoval za také, ktoré by spôsobovalo zmätočnosť, či prekvapivosť súdneho rozhodnutia.

1.3. Konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva možno začať iba na návrh, ale súd žalobným návrhom nie je viazaný. Môže žalobný návrh prekročiť a prisúdiť viac než čoho sa strany domáhajú, pretože z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami (§ 216 ods.2 CSP) Ide o prípad výnimky zo zásady ne ultra petitem, čo znamená, že konečné vyporiadanie môže byť diametrálne odlišné od návrhu vymedzeného stranami sporu, či petitom žaloby. Súd tak vykoná vyporiadanie podľa svojej úvahy v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovení § 150 OZ. Navrhovaným spôsobom vyporiadania, ako treba vyporiadanie vykonať, komu majú byť prikázané jednotlivé časti spoločného majetku a ocenením vecí súd nie je viazaný.

1.4. Druhým odvolacím dôvodom uvádzaným žalovaným je ním tvrdená vada konania, ktorá sama o sebe mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci z dôvodu zmätočnosti a to cena spoločného rodinného domu, ktorú určil súd prvej inštancie za súčasného vylúčenia aplikácie obidvoch znaleckých posudkov. Žalovaný má za to, že súd nemôže bez odbornej kvalifikácie pochybníť oba znalecké posudky na strane jednej a na strane druhej sám stanoviť všeobecnú hodnotu spoločného rodinného domu. Namietal, že strany sporu sa na hodnote rodinného domu nezhodli. Taktiež namietal, že súd prvej inštancie pomáhajúc si rozhodovacou činnosťou súdov Českej republiky porušil princíp právnej istoty a poukázal tak na odborné názory pochádzajúce z inej krajiny, ktoré sú v priamom rozpore s publikovanou judikatúrou NS SR. Poukázal na rozhodnutie (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2022 sp. zn. 4Cdo/255/2021) R 6/2023 a R 84/2023 z ktorého vyplýva „že za najhospodárnejší postup pri predložení dvoch rozdielnych znaleckých posudkov možno považovať taký, keď súd sa snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadné námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok. Pri hodnotení súkromného znaleckého posudku súdom patria tie isté pravidlá, ako pri hodnotení znaleckého posudku súdom ustanoveného znalca. Ak mal súd pri rozhodovaní dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke musí ich zhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku a k tejto úvahe je potrebné vypočítať obidvoch znalcov.(R 45/1984).

1.5. Odvolací súd mal za to, že v prejednávanej veci o takýto prípad nejde, pretože súd prvej inštancie konštatoval, že v súdnej veci boli predložené dva znalecké posudky, ktoré nereflektujú judikatúru najvyšších súdnych autorít, a preto z nich nemohol vychádzať a v súvislosti s tým konštatoval zároveň,

že strany sporu nemali žiadne návrhy na doplnenie dokazovania v tomto smere a preto súd v kontradiktórnom procese v zásade nemôže vykonávať dôkazy bez návrhu, musel tak vychádzať z nespornosti zostatkovej hodnoty rodinného domu. Poznamenal, že nepovažuje za právne významné odvolaciu argumentáciu žalovaného týkajúcu sa tzv. použitia českej judikatúry alebo záverov českej doktríny (obsah odbornej literatúry), pretože súd je oprávnený inšpirovať sa aj judikatúrou a aj doktrínou takejto zahraničnej povahy, ak táto má význam pre rozhodnutie vo veci a ak si ich závery osvojí. Nejde tu o viazanosť súdu týmito zahraničnými zdrojmi v zmysle vyššie uvedeného ale len o inšpiráciu.

1.6. Odvolací súd bral do pozornosti aj konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobkyňa ako cenu rodinného domu určila (tvrdila) vo výške 205.020,57 eura (ňou predložený znalecký posudok obsahoval cenu 197.321 eur, bez pozemku) a žalovaný určil cenu 261.294,51 eura (vrátane pozemku) a vychádzajúc tak z nespornej hodnoty 205.020,57 eura ako jedinej nespornej hodnoty v zmysle, že takúto hodnotu rodinný dom podľa zhodných tvrdení strán sporu určite dosahoval a vyššia hodnota preukázaná nebola aj vzhľadom na nemožnosť prihliadnutia na závery znaleckých posudkov. Žalovaný inu (vyššiu) hodnotu rodinného domu nepreukázal, je možné dôvodne konštatovať, že bol v tejto otázke pasívny, nenavrhol súdu doplniť dokazovanie výsluchom znalcov, nenavrhol súdu vykonať ďalšie dôkazy. Jeho vyjadrenie na pojednávaní konanom dňa 20. 05. 2024, že so znaleckým posudkom W. G. C., predloženým žalobkyňou nesúhlasí a že naopak znalecký posudok W. R. T. predložený žalovaným je komplexnejší a objektívnejší, pričom iba uviedol, že čo sa týka konfrontácie alebo kolízie dvoch znaleckých posudkov, súd ich vyhodnotí podľa pravidiel formálnej logiky.

1.7. Z uvedeného vyplýva záver, že nežiadal vykonať ďalšie dokazovanie ohľadne znaleckých posudkov, pretože žiadne ďalšie dôkazy nenavrhol vykonať. Nenavrhol ich vykonať ani žalobkyňa. Stotožňuje aj s argumentáciou, ktorou súd prvej inštancie poukazuje na dôkazné bremeno, ktoré zaťažuje tú stranu sporu, ktorá tvrdí, že na spoločný majetok vynaložila niečo z jej oddeleného majetku pričom v prejednávanej veci išlo o žalobkyňu. Poukázal taktiež na zásadu a na dôkaznú povinnosť strán v konaní ako aj na nepriaznivé dôsledky v podobe rozhodnutia súdu, ktoré musí vychádzať len zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Súd prvej inštancie sa týmito zásadami dôsledne riadil a podrobne ich aj vo svojom rozhodnutí popísal.

1.8. Napokon odvolací súd venoval pozornosť aj poslednej odvolacej námietke žalovaného, a to, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil prejudiciálnu otázku o neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 09. 12. 2008. Odvolací súd k uvedenému len poznamenal, že je nesporné, že v rovnaký deň a to 09. 12. 2008 boli zrealizované dva právne úkony a to darovacia zmluva uzavretá medzi matkou žalobkyne pani X. ako darkyňou a žalobkyňou ako obdarovanou a spísaná formou notárskej zápisnice u notárky JUDr. Andrášovej, čo bolo náležite preukázané aj samotnou úhradou za spísanie zmluvy a následne ten istý deň bola uzatvorená medzi matkou žalobkyne ako predávajúcou a žalobkyňou a žalovaným ako kupujúcimi, uzavretá kúpna zmluva predmetom ktorej boli totožné nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dôvodne konštatoval, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že vôľou pani X. nebolo uzatvoriť kúpnu zmluvu so žalobkyňou a jej manželom (teraz žalovaným) a obidve logicky popísali prečo pôvodná darovacia zmluva nebola zavkladovaná a prečo naoko sa volilo iné riešenie. Nebola zaplatená ani kúpna cena, pričom odplatosť je imanentným znakom kúpnej zmluvy. Ak súd prvej inštancie považoval kúpnu zmluvu za simulovaný právny úkon, ktorým malo byť zastreté darovanie, aj odvolací súd sa s takto vyslovenými závermi stotožňuje. Správna je aj konštatácia súdu prvej inštancie, že ten neposudzoval predovšetkým platnosť zastretého právneho úkonu ale platnosť simulovaného právneho úkonu (kúpnu zmluvu).

1.9. Odvolací súd tak dospel k záveru, že súd prvej inštancie vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil a vo veci zákonne rozhodol, preto napadnuté rozhodnutie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Potvrdil aj závislý výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania ako vecne správny, ktorý vychádza z aktuálnej rozhodovacej činnosti súdov. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP s tým, že žalobkyňu, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania, ktoré je povinný nahradiť v odvolacom konaní neúspešný žalovaný.

2. Proti tomuto rozsudku žalovaný podal dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

2.1. V konaní o vyporiadanie BSM strán sporu boli stranami sporu predložené súkromné znalecké

posudky na určenie všeobecnej hodnoty spoločných nehnuteľností, najmä stavby - rodinného domu. Išlo o znalecký posudok Ing. č. 84/2024 predloženej žalobkyňou a znalecký posudok W.. T. č. 39/2023. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku v bodoch 64. a 65. oba tieto posudky vyhodnotil ako neaplikovateľné na prejednávajúcu vec. V bode 68. sám súd prvej inštancie určil všeobecnú hodnotu spoločnej nehnuteľnosti - rodinného domu vo výške 205.020,57 eura ako jedinej nespornej hodnoty, v zmysle, že takúto hodnotu rodinný dom podľa zhodných tvrdení strán sporu určite dosahoval. Súd uviedol, že vykonaným dokazovaním nebola preukázaná vyššia hodnota vzhľadom na nemožnosť prihliadania súdu na závery znaleckých posudkov.

2.2. V bode 67. súd prvej inštancie uviedol, že strany nemali návrhy na doplnenie dokazovania a že súd nemôže vykonávať dôkazy bez návrhu a teda súd musel vychádzať z nespornosti zostatkovej hodnoty rodinného domu. Zo zápisnice z pojednávania zo dňa - 20. 05. 2024 (strana 3 až 6) vyplýva, že právni zástupcovia strán sporu vo svojich prednesoch preferovali svoje súkromné znalecké posudky a spochybňovali kvalitu znaleckého posudku predloženej protistranou. Po ustálení hodnoty hnutelných vecí, súd už len udelil procesný priestor na záverečné reči obom právnym zástupcom bez toho, aby strany oboznámil s tým, že nemieni v konaní akceptovať ani jeden z predložených súkromných znaleckých posudkov. V opačnom prípade by nepochybne právni zástupcovia reagovali doplnením dokazovania v snahe odstrániť výrazné rozpory v záveroch predložených znaleckých posudkov.

2.3. Súdom vytvorená procesná situácia neumožňovala minimálne právnenému zástupcovi žalovaného predkladať návrhy na odstránenie rozporov v znaleckých posudkoch. Rozdiel vo všeobecnej hodnote rodinného domu pritom pri predložených posudkoch predstavoval sumu 56.273,94 eura, čo podľa žalovaného predstavuje výrazný rozdiel. Za daného stavu súd prvej inštancie bez akejkoľvek odbornej kvalifikácie v konaní o vyporiadaní BSM odignoroval oba predložené znalecké posudky a sám stanovil všeobecnú hodnotu rodinného domu na 205.020,57 eura, ako „jedinej nespornej hodnoty“, ktorá sa zhodou okolností rovnala hodnote zo znaleckého posudku W.. C., o ktorom súd prvej inštancie v rozsudku v bode 64. napísal, že naň nemôže prihliadať a že vychádza zo skutkového stavu, ktorý nekoreluje s realitou.

2.4. Takáto konštatácia súdu o zhodnom tvrdení strán sporu je podľa dovolateľa na hranici svojvôle. Súd podľa žalovaného, za stavu, že predložené znalecké posudky sú rozdielne, nemôže bez zjavnej odbornej kvalifikácie ustáliť, že nespornou je nižšia cena rodinného domu len preto, že posudky sú nepoužiteľné a jedinou nespornou hodnotou je cena nižšia podľa posudku W.. C.. Nespornou hodnotou spoločného rodinného domu môže byť hodnota, na ktorej sa sporové strany zhodnú, nie tá, ktorú si súd vyberie len preto, že je nižšia, ako uviedol žalovaný, lebo je jediná nesporná a podľa zhodných tvrdení strán sporu podľa súdu, určite dosahoval. Takéto tvrdenia považuje žalovaný za vyslovene účelové. Neexistuje žiadne výslovné tvrdenie žalovaného, alebo písomné podanie žalovaného, z ktorého by mohol súd vyhodnotiť nespornosť hodnoty spoločného rodinného domu na súdom účelovo a zjednodušene vymedzenej hodnoty 205.020,57 eura.

2.5. Vyššie opísané okolnosti, ktorými súd prvej inštancie „vybral“ cenu spoločného rodinného domu, za súčasného vylúčenia aplikácie oboch predložených znaleckých posudkov, predstavuje vadu, ktorá sama o sebe mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej z dôvodu zmatečnosti (R 84/2023, Zbierka 6/2023).

2.6. Práve z dôvodu porušenia procesných povinností súdu pri posudzovaní a odstraňovaní rozdielov v predložených znaleckých posudkoch. Súd bez odbornej kvalifikácie nemôže podľa mienky žalovaného na jednej strane spochybníť oba znalecké posudky a potom sám stanoviť všeobecnú hodnotu spoločného rodinného domu ako otázky, ktorá je výlučne v kompetencii znalca z príslušného odboru.

2.7. Odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku sa vyššie opísanou vadou v konaní pred súdom prvej inštancie, vrátane súvisiacej ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít zaoberal prakticky len v bode 128. rozsudku, kde stroho uviedol, že v prejednávanej veci sa o takýto prípad nejedná, pretože súd prvej inštancie konštatoval, že v súdnej veci boli predložené znalecké posudky, ktoré nereflektujú judikatúru najvyšších súdnych autorít a zároveň, že strany sporu nemali žiadne návrhy na doplnenie dokazovania a v tomto smere preto súd v kontradiktórnom procese nemôže vykonávať dôkazy bez návrhu.

2.8. Uvedené zdôvodnenie odvolacieho súdu vo vzťahu k rešpektovaniu rozhodnutí najvyšších súdnych autorít pri výraznom rozdielne dvoch znaleckých posudkov na tú istú otázku, považuje dovolateľ za neudržateľné a účelové.

2.9. Za najhospodárnejší postup pri predložení dvoch rozdielnych znaleckých posudkov možno považovať taký, keď súd sa snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadné námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok. Pri hodnotení súkromného znaleckého posudku súdom platia tie isté kritéria, ako pri hodnotení znaleckého posudku súdom ustanoveného znalca. Ak súd pri rozdielnych záveroch znaleckých posudkov (vrátane súkromných) nezdôvodní svoje úvahy, z ktorých vychádzal a pre ktoré sa priklonil ku konkrétnemu znaleckému posudku, zaťaží svoje rozhodnutie vadou zmätočnosti, takéto rozhodnutie nemožno považovať za zákonné, spĺňajúce atribúty kladené na rozhodnutie súdu v zmysle § 220 ods. 2, resp. § 396 ods. 2 Civilného sporového poriadku. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2022, sp. zn. 4Cdo/255/2021) Zbierka 6/2023, R 84/2023, R 45/1984 Zošit č. 9-10, str. 543 4Cz 13/82) Ak mal súd pri rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, musí ich zhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia, a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku; k tejto úvahe je potrebné vypočítať obidvoch znalcov. Ak by ani takto nebolo možné odstrániť rozpory v záveroch znaleckých posudkov, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom, vedeckým ústavom alebo inou inštitúciou.

3. Súd prvej inštancie v bode 61. rozsudku v rámci opisu pravidiel hodnotenia dôkazov poukázal na judikát R 45/1984, z ktorého podľa súdu vyplýva, „že ak má súd pri rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, musí vyhodnotiť, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku.“

3.1. V tomto kontexte je podľa dovolateľa žiaduce vyjadriť značné počudovanie nad neúplnou a účelovou citáciou analytickej právnej vety publikovaného judikátu, kde si súd vybral tú časť právnej vety, ktorá mu „zapasovala“ do odôvodnenia jeho úvahy o vhodnosti toho-ktorého znaleckého posudku. Pričom však súd opomenul citovať judikát v plnom znení, ktorý sa týka práve nutnosti vypočutia oboch znalcov v rámci judikovanej povinnosti súdu aktívne odstraňovať zjavné rozpory v odbornej otázke, na ktorú súd nemá potrebnú kvalifikáciu. Ide podľa dovolateľa o zásadnú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

3.2. Z uvedeného podľa dovolateľa vyplýva, že tak súd prvej inštancie a ako aj odvolací súd pri rozdielnych záveroch znaleckých posudkov nemôže bez náležitého zdôvodnenia svojej úvahy jednoducho určiť všeobecnú hodnotu spoločných nehnuteľností sám bez akejkoľvek odbornej kvalifikácie, tak že za všeobecnú hodnotu spoločnej nehnuteľnosti vezme hodnotu zo znaleckého posudku, ktorý vyhodnotil ako nepoužiteľný, avšak pretože obsahoval nižšiu cenu, tak túto pojme ako nespornú. Takýto postup súdu je neudržateľný a v konečnom dôsledku nepreskúmateľný.

3.3. Pokiaľ súd pri rozdielnych záveroch dvoch znaleckých posudkov riadne, teda presvedčivo neodôvodní svoje úvahy, z ktorých vychádzal a pre ktoré sa priklonil ku konkrétnemu znaleckému posudku (cene rodinného domu podľa ZP W.. C.), nemožno jeho rozhodnutie považovať za zákonné, spĺňajúce atribúty kladené na takéto rozhodnutie v zmysle § 220 ods. 2 CSP, resp. § 396 ods. 2 CSP. Vychádzajúc z uvedeného má dovolateľ za to, že súd prvej inštancie a odvolací súd sa pri hodnotení dôkazov dopustili závažného deficitu, svoje rozhodnutia zaťažili vadou zmätočnosti. Preto je žalovaný presvedčený, že aj rozsudok odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnili žalovanému ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.4. Súd prvej inštancie vo výroku I. svojho rozsudku v spojení s opravným uznesením č.k. 18C/39/2023-388 zo dňa 03. septembra 2024 prikázal hnutelné veci do výlučného vlastníctva žalobkyne. Ide o značne prekvapivé rozhodnutie súdu, nakoľko žalobkyňa ani v žalobe a ani počas celého konania pred súdom nešpecifikovala v žiadnom písomnom podaní akékoľvek hnutelné veci. Naopak výslovne na pojednávaní dňa 20. 05. 2024 uviedla, že nemá záujem o žiadne hnutelné veci. Aj podľa obsahu zápisnice zo dňa 20. 05. 2024 (str. 6) v spojení s písomným podaním žalovaného zo dňa 10. 04. 2024 je zrejmé, že žalovaný navrhoval prikázať konkrétne hnutelné veci aj s uvedením ich zostatkovej hodnoty do svojho výlučného vlastníctva. Súd prvej inštancie priamo dopytoval žalobkyňu, či rozporuje cenu hnutelných vecí (str. 6 zápisnice z pojednávania 20. 05. 2024). V tomto kontexte hodnotí dovolateľ výrok I. súdu ako zmätočný a prekvapivý, v príkrom rozpore s vykonaným

dokazovaním.

3.5. Odvolací súd sa s touto námietkou dovolateľa vymedzenou už v odvolaní vysporiadal v bode 123. a 124. svojho rozsudku, kde pomerne stručne uviedol, že ani skutočnosť, že žalobkyňa na pojednávaní uviedla, že nemá záujem o žiadne hnutelné veci a čo z jej strany malo byť uvedené nie v zápisnici o pojednávaní, ale iba na nahrávke zo súdneho pojednávania, nepovažoval odvolací súd za také, aby to spôsobovalo zmätočnosť, či prekvapivosť súdneho rozhodnutia. Takýto záver odvolacieho súdu o tom, prečo boli do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázané konkrétne hnutelné veci, ktoré nielenže nikdy do svojho vlastníctva prikázať nenavrchovala, ale sama súhlasila s ich prikázaním do výlučného vlastníctva žalovaného, nemá absolútne žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní. Takýto postup súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu zakladá podľa žalovaného dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

3.6. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci uviedol, že dovolateľ podáva dovolanie z dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP vo vzťahu ku konkurencii dvoch znaleckých posudkov, pre prípad, ak by dovolací súd nevezrel existenciu dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. f) CSP.

3.7. Právna otázka nastolená dovolateľom: Postup súdu pri rozhodovaní v prípade, ak má k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke.

3.8. V konaní pred súdom prvej inštancie boli vykonané dva znalecké posudky znalcov z rovnakého odboru, oceňovanie nehnuteľností. Výsledkom bolo, že znalci predložili zásadne rozdielne závery vo svojich znaleckých posudkoch, pričom žiaden z nich nebol súdom predvolaný na podanie vysvetlenia. ZP W.. C. určil všeobecnú hodnotu spoločného rodinného domu na sumu 205.020,57 eura. ZP W.. T. určil všeobecnú hodnotu spoločného rodinného domu na sumu 261.294,51 eura. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu od ktorej sa odvolací súd odklonil: R 45/1984 Zošit č. 9-10, str. 543 4Cz 13/82. Ak mal súd pri rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, musí ich zhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia, a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku; k tejto úvahe je potrebné vypočítať obidvoch znalcov. Ak by ani takto nebolo možné odstrániť rozpory v záveroch znaleckých posudkov, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom, vedeckým ústavom alebo inou inštitúciou.

3.9. Súd prvej inštancie v rámci právneho posúdenia vylúčil aplikovateľnosť oboch znaleckých posudkov s odôvodnením, že nereflektujú judikatúru najvyšších súdnych autorít a preto z nich nemohol vychádzať. namiesto toho v bode 68. rozsudku sám stanovil všeobecnú hodnotu spoločného rodinného domu na sumu 205.020,57 eura, ktorá sa zhodovala so závermi znalca W.. C.. Odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku v bode 128. len uviedol, že nejde o prípad dopadajúci na judikatúru najvyšších súdnych autorít R 84/2023 a R 45/1984 a preto z nich nemohol vychádzať. V bode 129. odvolací súd poukázal na oprávnenosť inšpirovať sa aj judikatúrou a doktrínou zahraničnej povahy.

3.10. Takýto postup súdu prvej inštancie a aj odvolacieho súdu, ktorý posudzoval odvolanie žalovaného obsahujúceho záväzné a citované rozhodnutia najvyšších súdnych autorít predstavuje zásadný odklon od citovanej ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Podstata odklonu odvolacieho súdu od citovanej judikatúry spočíva podľa dovolateľa vlastne v ignorovaní ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, nakoľko sa odvolací súd obmedzil len konštatáciou o tom, že predložené znalecké posudky nereflektovali judikatúru najvyšších súdnych autorít bez ďalšieho vysvetlenia dôvodov, pre ktoré bol súd prvej inštancie oprávnený sám stanoviť všeobecnú hodnotu spoločnej nehnuteľnosti. Pri hodnotení znaleckého posudku je v aplikačnej rozhodovacej praxi prijímaný záver, že hodnoteniu nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti; súd však hodnotí presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého posudku a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi (napr. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/41/2010). Za najhospodárnejší postup po predložení dvoch znaleckých posudkov doterajšia súdna prax považuje taký postup, keď súd sa snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadné námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok. Podľa dovolateľa aj pokiaľ sa súd rozhodne neakceptovať žiaden z predložených znaleckých posudkov, nie je v žiadnom prípade oprávnený sám prijať odborný záver o všeobecnej hodnote, za stavu že takouto odbornosťou súd nedisponuje.

4. Ďalšou prejudiciálnou otázkou v konaní bolo posúdenie vzťahu simulovaného a disimulovaného právneho úkonu vo vzťahu k platnosti nadobudnutia spoločných pozemkov do BSM strán sporu, kde je

podľa dovolateľa založený dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP a kde sa súd prvej inštancie a aj odvolací súd odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

4.1. Úlohou súdov bolo v konaní vyriešiť otázku o tom, či pozemky parcela C KN č. 307/42, trvalý trávny porast o výmere 697 m² a parcela C KN č. 307/74 zastavané plochy a nádvoría o výmere 166 m² patria do BSM strán sporu. Súd prvej inštancie vyhodnotil, že Kúpna zmluva zo dňa 09. 12. 2008 uzavretá medzi matkou žalobkyne ako predávajúcou na jednej strane a kupujúcimi žalobkyňou a žalovaným, ako manželmi, nie je platná z dôvodu, že predstavuje simulovaný právny úkon. Uvedené súd prvej inštancie vyhodnotil v bodoch 49. až 59. rozsudku. Súd poskytol v odôvodnení akademický výklad vôle účastníkov právneho úkonu, s použitím rozhodnutí, ktoré netvoría ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít podľa právneho poriadku SR. Avšak aj tieto odborné názory súd selektívne aplikoval na prejednávajúcu prejudiciálnu otázku.

4.2. Súd prvej inštancie v bode 50. rozsudku poukázal na to, že predpokladom platnosti zastretej (disimulovanej) zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnosti (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka) je okrem iného jej uzatvorenie v písomnej forme a tými istými účastníkmi ako zastierajúca (simulovaná) zmluva (rozhodnutie č. 1 uverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 1/2021, na posúdenie), na veci to nič nemení. Súd prvej inštancie uviedol, že totiž v súdnej veci neposudzuje predovšetkým platnosť zastrejého právneho úkonu (darovacia zmluva), ale platnosť simulovaného právneho úkonu (kúpna zmluva - od ktorého žalovaný odvodzuje, že predmetný pozemok patrí do BSM).

4.3. Odvolací súd v bode 135. potvrdzujúceho rozsudku uviedol, že správna je konštatácia súdu prvej inštancie, že ten neposudzoval predovšetkým platnosť zastrejého právneho úkonu, ale platnosť simulovaného právneho úkonu (kúpnu zmluvu).

4.4. Právna veta rozhodnutia č. 1 v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 1/2021 od ktorého sa súdy oboch inštancií odklonili znie: Predpokladom platnosti zastretej (disimulovanej) zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnosti (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka) je okrem iného jej uzatvorenie v písomnej forme a tými istými účastníkmi ako zastierajúca (simulovaná) zmluva. V súdnej veci predstavuje disimulovaný právny úkon darováciu zmluvu medzi matkou žalobkyne a žalobkyňou a simulovaným právnym úkonom je Kúpna zmluva, ktorou matka žalobkyne previedla písomnou Kúpnu zmluvou sporný pozemok na žalobkyňu a žalovaného ako bezpodielových spoluvlastníkov.

4.5. Podstatné pre posúdenie prejudiciálnej otázky bol súdmi ustálený vzťah simulovaného a disimulovaného právneho úkonu, vrátane okolností, ktoré predchádzali uzavretiu simulovaného právneho úkonu (Kúpna zmluva).

4.6. Z judikátu citovanom súdom prvej inštancie a dovolateľom, proti ktorému ani odvolací súd nenamietal, vyplýva neplatnosť Darovacej zmluvy ako disimulovaného právneho úkonu predovšetkým z dôvodu absencie tých istých účastníkov ako pri Kúpnej zmluve ako simulovaného právneho úkonu.

4.7. Právne závery súdov nemajú oporu v dikcii ust. § 41a ods. 2 OZ, ktorý predpokladá totožnosť účastníkov tak pri simulovanom ako aj disimulovanom právnym úkone. Kúpna zmluva zo dňa 09. 12. 2008 predstavuje platný dvojstranný právny úkon, majúci všetky zákonné náležitosti, kde zmluvné strany jasne deklarovali svoju vôľu a zmluva napokon prešla aj vkladovým konaním a teda nadobudla vecno-právnu účinnosť, 14 rokov pred zánikom BSM. Akákoľvek simulácia v danom prípade neprichádzala do úvahy. Dovolateľ preto hodnotí argumentáciu súdu prvej inštancie potvrdenú odvolacím súdom vo vzťahu k pozemkom mimo masy BSM ako účelové a nesprávne, vymykajúce sa citovanému rozhodnutiu najvyššej súdnej autority a hrubo porušujúce základný princíp práva, ktorým je princíp právnej istoty a dobromyseľnosti nadobudnutých práv v súlade s princípom ochrany dobrej viery nadobúdateľa na podklade právneho úkonu spĺňajúceho všetky hmotnoprávne podmienky podľa právneho poriadku SR.

4.8. Z ustálenej civilnej právnej doktríny vyplýva, že v prípade simulácie vôbec nejde o právny úkon a zákon s ním viaže za následok absolútnu neplatnosť. Simulovaný právny úkon je neplatný nielen z dôvodu nezahyby vôle a jej prejavu, ale aj z dôvodu obchádzania zákona a rozporu s dobrými mravmi. Podmienkou jeho platnosti je, že zastrejý právny úkon (Darovacia zmluva) zodpovedá vôli subjektov a spĺňa všetky zákonné predpoklady na jeho platnosť a má rovnakých účastníkov. Uvedené v prejednávanej veci nie je splnené, keďže Kúpna zmluva ako zastierajúca má odlišných účastníkov.

4.9. S poukazom na vyššie uvedené dôvody dovolania k vzťahu simulovanej a disimulovanej zmluvy dovolateľ poukazuje na zásadný odklon súdov oboch inštancií od citovaného rozhodnutia dovolacieho

súdu predstavujúceho rozhodnutie najvyššej súdnej autority zverejneného v zbierke stanovísk. Najmä odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nijak nevysporiadal s absenciou rovnakých účastníkov simulovanej a disimulovanej zmluvy pri riešení prejudiciálnej otázky vzťahu zastretej Darovacej zmluvy medzi matkou žalobkyne a žalobkyňou a zastierajúcou kúpnu zmluvou medzi matkou žalobkyne a stranami sporu ako kupujúcimi.

5. Bez významu podľa dovolateľa neostáva v danom prípade nevyhnutný účinok pre aplikačnú prax. Záver súdov oboch inštancií v podstate znamená, že pre určenie neplatnosti akejkoľvek zmluvy v budúcnosti postačí, ak prevodca bez nasledujúcej intabulácie podpíše v ten istý deň ďalšiu simulovanú - zastierajúcu zmluvu (bez intabulácie) a kedykoľvek v budúcnosti sám seba označí ako zmluvnú stranu, ktorá konala bez vážnosti vôle pri zmluve, ktorá bude zavkladovaná a tým de iure podľa výkladu oboch súdov zneplatní. To predstavuje podľa dovolateľa vážny zásah do právnej istoty účastníkov občiansko-právnych vzťahov.

5.1. S poukazom na vyššie uvedené, navrhuje, aby odvolací súd postupom podľa ust. § 449 C.s.p. napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a zároveň zrušil aj rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 18C/39/2023-332 zo dňa 19. júna 2024 v spojení s opravným uznesením č.k. 18C/39/2023-388 zo dňa 03. septembra 2024 a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyne v rozsahu 100 %.

6. K dovolaniu sa písomne vyjadrila žalobkyňa, uviedla, že žalovaný sám nenavrhol výsluch znalca za účelom odstránenia rozporov v znaleckých posudkoch, preto postup súdov bol správny, k prikázaniu hnutelných vecí uviedla, že v konaní o vyporiadanie BSM nie je súd viazaný návrhmi účastníkov. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci uviedla, že nejde o nesprávne právne posúdenie vecí, plne sa stotožnila s právnym posúdením vecí súdom prvej inštancie v oboch žalovaným namietaných právnych otázkach.

6.1. K vyjadreniu žalobkyne podal žalovaný písomné stanovisko, v ktorom zotrval v celom rozsahu na podanom dovolaní.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a tiež dôvodné.

7.1. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7.2. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

7.4. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v

konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

7.5. Z dovolateľom vytýkaných väd zmätočnosti sa dovolací súd v prvom rade zaoberal jeho námietkami o pochybení v procese dokazovania o nesprávnom hodnotení dôkazov, či už prvoinštančným, resp. odvolacím súdom. Konkrétne dovolateľ vytkol súdom nižších inštancií svojvoľné priklonenie sa k jednému z dvoch priložených znaleckých posudkov, ohľadne stanovenia všeobecnej hodnoty rodinného domu na 205.020,57 eura ako „, tzv. jedinej nespornej hodnoty“, pričom v bode 64. rozsudku súd prvej inštancie k znaleckému posudku predloženom žalobkyňou sám uviedol, že naň nemôže prihliadnúť, a že vychádza zo skutkového stavu, ktorý nekoreluje s realitou. Podľa žalovaného nespornou hodnotou spoločného rodinného domu môže byť hodnota, na ktorej sa strany sporu zhodnú, nie tá, ktorá je nižšia ako uviedol žalovaný, pričom zdôraznil, že v konaní žalovaný nikde neuvádzal žiadne písomné a ani ústne tvrdenie z ktorého by súd vyvodil nespornosť hodnoty spoločného rodinného domu.

7.6. K uvedeným tvrdeniam dovolací súd najskôr uvádza, že v zásade neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení, nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdov ani nesprávne právne posúdenie vecí nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p., pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999, 3Cdo/108/2016). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní, t.j. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a podobne, prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. 7.7. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že k práve jednému z vyššie uvádzaných deficitov v dokazovaní v súdnej veci došlo.

7.8. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že v konaní na stanovenie všeobecnej ceny nehnuteľnosti boli predložené dva znalecké posudky, odvolací súd v bodoch 128., 130. a 131. uviedol, že „Odvolací súd má za to, že v prejednávanej veci o takýto prípad nejde, pretože súd prvej inštancie konštatoval, že v súdnej veci boli predložené dva znalecké posudky, ktoré nereflektujú judikatúru najvyšších súdnych autorít, a preto z nich nemohol vychádzať a v súvislosti s tým konštatoval zároveň, že strany sporu nemali žiadne návrhy na doplnenie dokazovania v tomto smere a preto súd v kontradiktórnom procese v zásade nemôže vykonávať dôkazy bez návrhu, musel tak vychádzať z nespornosti zostatkovej hodnoty rodinného domu.

Odvolací súd bral do pozornosti aj konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobkyňa ako cenu rodinného domu určila (tvrdila) vo výške 205 020,57 eura (ňou predložený znalecký posudok obsahoval cenu 197 321 eur, bez pozemku) a žalovaný určil cenu 261 294,51 (vrátane pozemku) a vychádzajúc tak z nespornej hodnoty 205 020,57 eura ako jedinej nespornej hodnoty v zmysle, že takúto hodnotu rodinný dom podľa zhodných tvrdení strán sporu určite dosahoval a vyššia hodnota preukázaná nebola aj vzhľadom na nemožnosť prihliadnutia na závery znaleckých posudkov. Žalovaný inú (vyššiu) hodnotu rodinného domu nepreukázal, je možné dôvodne konštatovať, že bol v tejto otázke pasívny, nenavrhol súdu doplniť dokazovanie výsluchom znalcov, nenavrhol súdu vykonať ďalšie dôkazy. Jeho vyjadrenie na pojednávaní konanom dňa 20. 05. 2024, že so znaleckým posudkom W.. G. C. „predloženým žalobkyňou nesúhlasí a že naopak znalecký posudok W.. R. T. predložený žalovaným je komplexnejší a objektívnejší, pričom iba uviedol, že čo sa týka konfrontácie alebo kolízie dvoch znaleckých posudkov, súd ich vyhodnotí podľa pravidiel formálnej logiky.

Z uvedeného vyplýva záver, že nežiadal vykonať ďalšie dokazovanie ohľadne znaleckých posudkov, pretože žiadne ďalšie dôkazy nenavrhol vykonať. Nenavrhla ich vykonať ani žalobkyňa.“

7.9. Pokiaľ ide o hodnotenie znaleckého posudku ako dôkazu, dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že pravidlá hodnotenia dôkazov sú upravené v článku 15 CSP ako aj v § 191 CSP a spravujú sa teóriou voľného hodnotenia dôkazov. Dôkazy a tvrdenia strán spolu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva zákon. Pri hodnotení znaleckého posudku je vo všeobecnosti prijímaný záver, že hodnoteniu nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti; súd však hodnotí presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn.

7Cdo/41/2010). Za najhospodárnejší postup pri predložení dvoch rozdielnych znaleckých posudkov aj doterajšia súdna prax považuje taký postup, keď súd sa snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadné námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok (viď Civilný sporový poriadok, Veľké komentáre Števíček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol. str. 772).

8. Dovolací súd sa stotožňuje s dovolateľom, že v konaní ani neexistovalo zhodné tvrdenie strán sporu o nespornej hodnote (všeobecnej cene) spoločného rodinného domu, nakoľko to nevyplývalo z obsahu spisového materiálu, práve naopak táto hodnota (všeobecná cena) spoločného rodinného domu z hľadísk uvádzaných v prvej vete bodu 68. rozsudku súdu prvej inštancie sporná bola, o čom svedčia predložené znalecké posudky so stanovenou rozdielnou všeobecnou cenou rodinného domu. Súd prvej inštancie tieto vyhodnocoval bez pokusu o odstránenie nejasností, nedostatkov a námietok strán, (ktoré sám zhrnul v bodoch 64. a 65.) výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok.

9. Dovolací súd si je vedomý, že v danom prípade nešlo o znalecké dokazovanie nariadené súdom (§ 207 CSP), ale o znalecké posudky predložené stranami sporu v zmysle § 209 CSP tzv. súkromné znalecké posudky. Pri hodnotení súkromného znaleckého posudku súdom však platia tie isté kritéria, ako pri hodnotení znaleckého posudku súdom ustanoveného znalca (bližšie viď bod 7.9. tohto rozhodnutia).

9.1. Podľa § 208 ods. 1 až 3 CSP znalecký posudok sa vyhotovuje písomne, ak súd nerozhodne inak.

(2) Písomný znalecký posudok súd doručí stranám; v odôvodnených prípadoch ich len upovedomí o predložení znaleckého posudku znalcom.

(3) Ak je to účelné, môže súd znalca vyslychnúť o skutočnostiach uvádzaných v znaleckom posudku.

9.2. Aj znalecký posudok musí súd hodnotiť voľne, v súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi a z hľadiska jeho vnútornej logiky, domáhať sa vysvetlenia ďalšími otázkami určenými znalcovi, a v prípade vážnych pochybností nariadiť preskúmanie znaleckého posudku iným znalcom.

9.3. Súd síce nemôže hodnotiť správnosť odborných záverov vyjadrených znalcom, avšak môže výsledky znaleckého dokazovania hodnotiť voľne, t.j. vo vzťahu k skutkovým okolnostiam, ktoré vyplynuli z iných dôkazov. Najvyšší súd SR už v stanovisku sp. zn. Pls 3/80 z 23. decembra 1980 v časti venovanej hodnoteniu znaleckého posudku uvádzal, že „súd nemôže nekriticky preberať závery znaleckého posudku bez toho, aby ich hodnotil podľa § 132 OSP“ (teraz čl. 15 a § 191 CSP). Podľa Najvyššieho súdu ČR sa súd musí zaoberať „zda posudek znalce má všetky formálne náležitosti, tedy zda závěry uvedené ve vlastním posudku jsou náležitě odůvodněny a zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, zda přihlédl ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat, zda jeho závěry jsou podloženy výsledky řízení a nejsou v rozporu s výsledky ostatních provedených důkazů“.

9.4. Pri hodnotení znaleckého posudku je vo všeobecnosti prijímaný záver, že hodnoteniu nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti; súd však hodnotí presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi.

9.5. „Ak má súd pochybnosti o vecnej správnosti znaleckého posudku, nemôže ho nahradiť vlastným názorom, ale musí znalcovi uložiť, aby podal vysvetlenie, posudok doplnil alebo inak odstránil jeho nedostatky, prípadne, aby vypracoval nový posudok, alebo musí ustanoviť iného znalca, aby vec znovu posúdil a vyjadril sa aj k správnosti už podaného posudku. Za najhospodárnejší postup považujeme ten, ak sa súd snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadne námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok.“ (Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 834 - 842 s.) Ak mal súd pri rozhodovaní k dispozícii dva znalecké posudky s rozdielnymi závermi o tej istej otázke, musí ich zhodnotiť v tom zmysle, ktorý z nich a z akých dôvodov vezme za podklad svojho rozhodnutia a z akých dôvodov nevychádza zo záveru druhého znaleckého posudku; pre túto úvahu je potrebné vypočítať obidvoch znalcov. Ak by ani takto nebolo možné odstrániť rozpory v záveroch znaleckých posudkov, treba dať tieto závery preskúmať iným znalcom, vedeckým ústavom alebo inou inštitúciou (R 45/1984).

9.6. Aj vzhľadom na uvádzané skutočnosti v tomto smere sa javí dovolaciemu súdu, že postup súdov v tomto smere nebol štandardný, keď sám súd zaujal stanovisko k všeobecnej cene rodinného domu, ktorý bol predmetom vyporiadania BSM ako „nespornej hodnoty“, ktorá ale nespornou nebola. V odvolaní žalovaný poukazoval na to, že je potrebné k tomu (k predloženým dvom znaleckým posudkom k všeobecnej hodnote rodinného domu) vypočítať obidvoch znalcov práve aj s poukazom na ust. § 208 ods. 3 CSP, ktoré ako jediné kritérium k vypočítaniu znalcov o skutočnostiach uvádzaných v znaleckom posudku stanovuje hľadisko účelnosti. Preto uvedeným postupom nemôže dôjsť ani k porušeniu zásad kontradiktórnosti, resp. koncentrácie konania. Nespornými, resp. nerozporovanými skutočnosťami boli podľa dovolacieho súdu právne názory ohľadne oceňovania vecí patriacich do BSM (bod 62. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), z čoho jasne plynú prípadné nedostatky, nejasnosti a dopĺňujúce otázky vo vzťahu k obidvom znalcom (pozri obdobne aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/1/2022).

9.7. Takáto úvaha oboch súdov nie je udržateľná a v konečnom dôsledku je aj nepreskúmateľná, takže žalovaný vytýkal dovolaciemu súdu oprávnenie aj naplnenie § 420 písm. f) CSP vo vade zmätočnosti spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

9.8. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie svojím postupom sa pri hodnotení dôkazov dopustil závažného deficitu, svoje rozhodnutie zaťažil vadou zmätočnosti, v dôsledku ktorej došlo na strane žalovaného k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd v potvrdzujúcom rozhodnutí žalovaným vytýkané nedostatky neodstránil, v dôsledku čoho aj jeho rozhodnutie trpí vadou zmätočnosti.

9.9. Za ďalšie uznal dôvodnou aj námietku v časti nedostatočného zdôvodnenia posúdenia simulovanej, resp. disimulovanej zmluvy ohľadne platnosti (neplatnosti) nadobudnutia spoločných pozemkov do BSM strán sporu. Okrem namietania nesprávneho právneho posúdenia žalovaný namietal aj nevysporiadanie sa s odvolacou námietkou - aplikáciou rozhodnutia R 1/2021 s právnou vetou: „Predpokladom platnosti zastretej (disimulovanej) zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnosti (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka) je okrem iného jej uzatvorenie v písomnej forme a tými istými účastníkmi ako zastierajúca (simulovaná) zmluva. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2020 sp. zn. 3Cdo/43/2019 na prejednávany prípad. Odvolací súd sa tejto podstatnej odvolacej námietke nevenoval vôbec, ani nezdôvodnil, prípadne prečo na prejednávany prípad nie je toto rozhodnutie najvyššieho súdu v tejto otázke aplikovateľné. Tak aj z tohto pohľadu, je potom rozhodnutie nedostatočne zdôvodnené.

10. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že žalovaný opodstatnene namietal porušenie svojich procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu došlo v konaní k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu v súlade s ustanovením § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP) s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný (§ 455 CSP).

10.1. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušené rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 7Cdo/212/2014 a 8Cdo/130/2015).

10.2. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vec vráti dovolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

10.3. Uznesením č.k. 18C/39/2023-433 zo dňa 31. januára 2025 Okresný súd Prešov zaviazal žalovaného na náhradu trov 1.725,93 eura na účet právneho zástupcu žalobkyne v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

10.4. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

10.5. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie

právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

11. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok, vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania, v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 a § 390 CSP). Zároveň zrušil aj uznesenie o trovách konania v súlade s § 449 v spojení s § 439 CSP.

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.